

Lars-Erik Bergwall

Kommunstyrelsen

Antagande av plan för beredskap och civilt försvar 2023–2026 och avslutande av uppdrag att ta fram förslag till en nödvattenplan

Ärende

Kommunledningskontoret har för hela kommunens verksamhet tagit fram förslag till en plan som reglerar inriktning och ambition avseende kommunens styrning av arbetet med beredskap och civilt försvar. Planen gäller kommunens nämnder och Djursholms AB. Den definierar kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys och kommunens ambitioner i arbetet med kommunens geografiska områdesansvar. Planen ersätter föregående mandatperiodens Policy för krisberedskap.

Den 30 augusti 2021 (§ 102) gav kommunfullmäktige tekniska nämnden i uppdrag att ta fram en nödvattenplan för Danderyds kommun varefter nämnden lämnat en återrapportering genom beslut av den 8 juni 2022 (§ 63). Av slutsatserna i ärendets beredning följer att uppdraget bör avslutas då nödvattenförsörjningen i stället bör adresseras genom de mål och inriktningar som fastslås genom föreslagen plan för beredskap och civilt försvar. Planeringen av nödvatten bör ingå som en del i kommunens kontinuitetsplanering.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige antar föreslagen Plan för beredskap och civilt försvar 2023–2026.
2. Kommunfullmäktige upphäver gällande Policy för krisberedskap, antagen av kommunfullmäktige den 7 december 2020 (§ 154).
3. Kommunfullmäktige noterar att planeringen av nödvatten kommer att ingå som en del i kommunens kontinuitetsplanering och adresseras genom de mål och inriktningar som fastslås i Plan för beredskap och civilt försvar 2023–2026.
4. Kommunfullmäktige avslutar uppdraget som gavs den 30 augusti 2021 (§ 102) till tekniska nämnden om att ta fram förslag till nödvattenplan för Danderyds kommun.

Lars-Erik Bergwall

Bakgrund

Enligt ”Förlängd och justerad överenskommelse för kommunernas krisberedskap 2023” (MSB 2022–15507, SKR 2022/00754) ska kommunen ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska beslutas av kommunfullmäktige och får utformas och benämnas av kommunen så att det passar in i kommunens struktur för styrdokument. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och innehålla:

- övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Kommunledningskontorets utredning

Danderyds kommun har under föregående mandatperiod successivt utvecklat arbetat med krisberedskap och förbättrat sin förmåga på flera punkter. Som exempel har kommunen beslutat om införandet av trygghetspunkter, deltagit i den nationella kampanjen Krisberedskapsveckan, beslutat om krigsorganisation och påbörjat dess bemanning samt påbörjat upprustning av kommunens skyddsrum. Kommunen har utsett en säkerhetsskyddschef och deltar i det nationella projektet kring säker rapportering SIGNE, startat ett krishanteringsforum för att förbättra motståndskraften i kommunen, tecknat en överenskommelse med Röda Korset Danderyd om stöd till kommunen vid extraordinära händelser samt även kompetenshöjt personal inom totalförvarslagstiftning och totalförsvaret.

Föregående mandatperiods policy för krisberedskap föreslås ersättas av en plan för beredskap och civilt försvar.

Planen möter dels kommunens uppgifter i ”Förlängd och justerad överenskommelse för kommunernas krisberedskap 2023”, dels ”Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020 med revideringar till och med 2023” (MSB 2022–15507, SKR 2022/00754) samt ”Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021–2025” (Ju2020/04658) och ”Remiss Gemensam målbild 2023–2026 Samverkan Stockholmsregionen”.

Planen omhändertar därmed Danderyds kommuns riktningförändring i det civila försvarets utveckling med ett nödvändigt arbete med att påbörja en omställning från att klara av en kris under några dygn till att under minst tre

Lars-Erik Bergwall

månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris, i Europa och Sveriges närområde, av en dignitet som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid.

Danderyds kommun är till invånarantalet den åttionde största kommunen i Sverige och är därmed en centralt effektuerande del av Sveriges totalförsvaret i ett militärstrategiskt viktigt område. Aktiviteterna i planen är nödvändiga att genomföra för att skapa en bättre kommunal beredskap här och nu, men även en bibehållen förmåga över längre tid. Det arbete som genomförs under mandatperioden har en fortsatt viktig funktion för kommunens robusthet. Planer som tas fram under mandatperioden ska utgå från att Sverige är i krig och att krigshandlingar pågår på svenskt territorium med perioder av högintensiva strider. Vid detta tillstånd råder höjd beredskap och logistikflödena med omvärlden har begränsningar men inte är helt avbrutna, enligt ”Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021–2025”.

Den yttersta krisen, det vill säga ett väpnat angrepp, är därför dimensionerande för den civila beredskapen och mandatperiodens målsättande ambitionsnivå. Danderyds kommun behöver vara rustad för att omhänderta komplexare samhällsstörningar som sker simultant, där störningarna riktar sig mot punkter där kommunen är sårbar eller på oväntade platser eller tider.

En viktig bidragande del till denna plan är dess innebörd av ett nytt angreppssätt på beredskap, med utgångspunkt från att samhället är i höjd beredskap där komplexiteten av den sammanlagda påfrestningen ett samhälle kan behöva utstå blir vår nya dimensionerande hotbild.

Avslutande av uppdrag om förslag till nödvattenplan

Den 30 augusti 2021 (§ 102) gav kommunfullmäktige tekniska nämnden i uppdrag att ta fram en nödvattenplan för Danderyds kommun. Uppdraget gavs mot bakgrund av ett konstaterat behov av förbättring av rutiner för vattendistribution och ett förtydligande av beslutsmandat för att säkerställa distribution av dricksvatten till prioriterade abonnenter vid störningar eller allvarliga händelser. Syftet med uppdraget var att ge Danderyds kommun en strategisk plan och inriktning för nödvattenförsörjning.

Genom beslut av den 8 juni 2022 (§ 63) lämnade tekniska nämnden återrapportering i ärendet. Nämnden har remitterat ärendet till berörda nämnder och konstaterat att ansvarsgränserna mellan berörda nämnder och dess förvaltningar, resursfördelning och central ambitionsnivå behöver ses över. Nämnden bedömer därmed att utredningen bör hanteras centralt då ärendet är av både kommunövergripande och av principiell karaktär. Det hänger också tätt samman med kommunens centrala arbete med

Lars-Erik Bergwall

kontinuitetsplanering och beredskap. Kommunledningskontoret delar nämndens bedömning.

Nödvatten benämns nödvatten eftersom det tillfälligt ersätter ordinarie vatten under en viss tidsperiod då ordinarie vattenledningar inte uppfyller det reella behovet av vatten i kommunen. Nödvattentankar på lastbil kommer aldrig att kunna ersätta det totala behovet av vatten och därför kan inte nödvattenplanen utgå från frågeställningen hur mycket vatten som behövs. Invånarna ska som nationell förberedelse inom ramen för hemberedskap ha eget vatten för 7 dygn vilket gör att endast samhällsviktig verksamhet behöver nödvatten. Men det är inte det reella beredskapsläget idag. Alla har med största sannolikt inte vatten för 7 dagar hemma. Tanken med nödvattenplanen behöver utgå från hur mycket vatten som kan levereras och vilka som ska få det först. Tillgänglig kapacitet behöver därmed prioriteras för att detta ska bli genomförbart.

Över 2 miljoner människor får sitt dricksvatten från Mälaren. Av dessa får 700 000 sitt dricksvatten från Görvälnverket och Norrvatten. För att öka beredskapen avseende nödvatten inom ramen för höjd beredskap och civilt försvar finns tre huvudinriktningar:

1. Öka Norrvattens transportkapacitet innebär att delägande kommuner kommer överens om att öka transportresurserna och transportkapaciteten inom Norrvatten för att de ska kunna korta ner avbrottstiderna och snabbare få ut dricksvatten till samtliga berörda kommuner.
2. Anskaffa egen kommunal transportkapacitet syftar till att köpa in och förvara egna kommunägda resurser vilka kan användas för att själva åka och hämta vatten vid Görvälnverket vid behov. Detta skulle kunna komplettera Norrvattens kapacitet och därmed korta ner avbrottstiderna och snabbare få ut dricksvatten till samtliga berörda inom Danderyds kommun.
3. Det tredje alternativet är avsättning av saltvatten. De ovanstående alternativen bygger på att Mälarens vatten fortfarande är tjänligt, alternativt att annan vattenkälla i Sverige kan distribuera motsvarande volymer för avhämtning av dricksvatten. Avsaltningsalternativet innebär en nödvattenplan oberoende av Mälaren vilket skulle kunna vara gynnsamt för Danderyds kommun och andra skärgårdskommuner vilka har saltvatten i omedelbar närhet. Avsaltningsanläggningar finns på flera håll i Sverige (Gotland/Öland m.fl.) där grundvattennivån utmanas med låga nivåer.

En ytterligare utmaning med nödvatten är att principen bygger på att kunder/invånare själva hämtar sitt vatten från uppställningsplatser i kommunen. Principen är enkel ur ett organiseringsperspektiv men innebär samtidigt att invånarna själv måste ta sig till platsen med egna kärl, vilket ställer krav på allas hemberedskap och grannsamordning.

Lars-Erik Bergwall

Kommunledningskontoret föreslår mot denna bakgrund att uppdraget avslutas och att nödvattenförsörjningen bör adresseras genom de mål och inriktningar som fastslås genom föreslagen plan för beredskap och civilt försvar. Planeringen av nödvatten bör ingå som en del i kommunens kontinuitetsplanering.

Kommunledningskontorets bedömning

Det är kommunledningskontorets bedömning att föreslagen plan för beredskap och civilt försvar säkerställer en lämplig inriktning och ambition avseende kommunens styrning av arbetet med beredskap och civilt försvar och att den bör ersätta föregående mandatperiods policy för krisberedskap.

Kommunledningskontoret bedömer även att uppdraget till tekniska nämnden om att ta fram förslag till nödvattenplan bör avslutas och att nödvattenförsörjningen bör adresseras genom de mål och inriktningar som fastslås genom föreslagen plan för beredskap och civilt försvar. Planeringen av nödvatten bör ingå som en del i kommunens kontinuitetsplanering.

Konsekvenser för barn och unga

Bedömningen är att barn och unga gynnas genom föreslagen plan för beredskap och civilt försvar.

Ekonomiska konsekvenser

Anslag för beredskap och civilt försvar är delvis finansierat genom statliga medel och delvis anslaget i kommunens budget. De tillkommande kostnader som en fullt ut implementerad strategi medför behöver beaktas inom ramen för kommunens budgetprocess.

Johan Lindberg
KommundirektörPatrik Hansson
Administrativ chef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Antagande av plan för beredskap och civilt försvar 2023–2026 och avslutande av uppdrag att ta fram förslag till nödvattenplan
2. Föreslagen Plan för beredskap och civilt försvar 2023–2026
3. Gällande policy för krisberedskap
4. Tekniska nämndens beslut, 2021-06-08 § 63
5. Tekniska nämndens tjänsteutlåtande, 2022-05-01
6. Socialnämndens beslut, 2022-01-27 § 4

Lars-Erik Bergwall

7. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande, 2022-01-14
8. Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande, 2022-01-25
9. Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut, 2022-01-25 § 4
10. Miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande, 2022-01-11
11. Utbildningsnämndens yttrande, 2022-01-27
12. Utbildningsnämndens beslut, 2022-02-02 § 6
13. Bildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, 2022-01-27
14. Kommunfullmäktiges beslut, 2021-08-30 § 102
15. Reservation från Miljöpartiet, 2021-08-30
16. Kommunledningskontorets tjänsteutlåtande, 2021-05-25

Expedieras
Samtliga nämnder
Djursholms AB